

अनेकान्त एज्युकेशन सोसायटीचे,  
तुळजाराम चतुरचंद महाविद्यालय  
कला, विज्ञान आणि वाणिज्य, बारामती  
स्वायत्त

QUESTION BANK (2019-20)

मराठी

एम.ए. भाग – एक (सत्र –१)

अभ्यासपत्रिका क्रमांक – १

व्यावहारिक व उपयोजित मराठी (MAR4101)

विषय शिक्षक : डॉ. सीमा नाईक—गोसावी

(with effect from June - 2019)



८. मराठी भाषेच्या उत्पत्तीसंबंधी पुढील वादाचे महत्त्व विशेष आहे.

अ) कोलते — फाटकवाद                      ब) राजवाडे — चिपळूणकरवाद

क) कालेलकर — केळकरवाद                      ड) वैद्य — गुणेवाद

९. अबब! हा शब्द खालीलपैकी कोणत्या प्रकारचा आहे?

अ) केवलप्रयोगी अव्यय                      ब) उभयान्वयी अव्यय

क) विशेषण                      ड) क्रियापद

१०. 'जे चकाकते' ते सोने नसते या वाक्यातील विशेष वाक्य कोणते?

अ) जे चकाकते                      ब) संपूर्ण वाक्यच विशेषण वाक्य आहे

क) सोने नसते                      ड) ते सारे सोने नसते

११. 'गोणपाट' हा शब्द मराठीत पुढील भाषेतून आला?

अ) तेलगु                      ब) गुजराथी                      क) पंजाबी                      ड) कन्नड

१२. पुढीलपैकी कोणत्या विभक्तीचे प्रत्यय द्वितीये सारखेच असल्यामुळे तिचे स्वतंत्र अस्तित्व मानण्याची गरज नाही, असे काही व्याकरणकारांचे मत आहे?

अ) तृतीया                      ब) पंचमी                      क) पष्ठी                      ड) चतुर्थी

१३. मराठीची कोणती बोली खान्देशात बोलली जाते?

अ) हळबी                      ब) डांगी                      क) अहिराणी                      ड) आगरी

१४. मराठी साहित्य महामंडळाची स्थापना या वर्षी झाली?

अ) १९६०                      ब) १९५८                      क) १९७१                      ड) १९४७

१५. महाराष्ट्र शब्दकोशाचे लेखक कोण?

अ) श्री.व्य. केतकर                      ब) बापट—गोडबोले                      क) दाते—कर्वे                      ड) कृ.पा.कुलकर्णी

१६. 'सकल लिपी'चे जनक कोण?

अ) देवदास                      ब) खळोव्यास                      क) परशुरामबास                      ड) मुनिराजबास

१७. संस्कृत शब्दांचे परिवर्तन होऊन सिध्द झालेल्या मराठी शब्दांना कोणती संज्ञा आहे?

अ) तदभव                      ब) तत्सम                      क) तद्वित                      ड) साधित

१८. मानवी भाषा एका पिढीकडून दुसऱ्या पिढीकडे कशी संक्रमित होते?

अ) आनुवंशिक रीतीने                      ब) शालेय शिक्षणातून  
क) सामाजिक—सांस्कृतिक जीवनाद्वारे                      ड) लिखितसाहित्यातून

१९. पहिला मराठी—इंग्रजी शब्दकोश कोणी तयार केला?

अ) मोल्सवर्थ                      ब) सोस्यूर                      क) कान्ट                      ड) रा.भा.पाटणकर

२०. पुढीलपैकी योग्य शब्द कोणता?

अ) पदविधर                      ब) पदवीधर                      क) पदविदर                      ड) पदवीदर

२१. जे शब्द क्रियापदाबद्दल माहिती सांगतात त्यांना काय म्हणतात?

अ) विभक्ती                      ब) क्रियाविशेषण                      क) प्रयोग                      ड) सर्वनाम

२२. खालीलपैकी नाम सर्वनाम, विशेषण, क्रियापद या शब्दांच्या जातीत कशामुळे बदल होतो?

अ) वचन                      ब) लिंग                      क) विभक्ती                      ड) वरील सर्व

२३. 'वैनायक' हे वृत्त कोणी निर्माण केले?

अ) अनिल                      ब) ना.ब. जोशी                      क) कवी विनायक                      ड) वि.दा. सावरकर

२४. भरताने एकूण किती भाव मानले आहेत?

अ) ३९                      ब) ५२                      क) ३६                      ड) ४९

२५. 'किती सामान आहे' आणि 'कितीसा मान आहे' यासारख्या उच्चारणखंडास काय म्हणतात?

अ) बलाघात                      ब) सुरावली                      क) सीमासंधी                      ड) महाप्राण

२६. १०८ वेळा रामकथेचे गायन करणारा कवी?

अ) एकनाथ

ब) मोरोपंत

क) वामन पंडित

ड) मुक्तेश्वर

ब) Answer in one sentence

१. श्रवण म्हणजे काय?
२. संवादाचे चार घटक सांगा.
३. दिवसातील किती टक्के वेळ आपण बोलण्यात खर्च करतो?
४. श्रवणातील अडथळे लिहा?
५. सुलेखन म्हणजे काय?
६. संदेश पाठविल्या जाणाऱ्या पातळीला काय म्हणतात?
७. मराठीतील पहिले संकेत स्थळ कोणते?
८. एका दिवसात प्रत्येकाचा साधारण किती टक्के वेळ श्रवणात खर्च होतो?
९. ऐकून लिहून घेणे म्हणजे काय?
१०. 'कविता आणि प्रतिमा' या ग्रंथाचे लेखक कोण?
११. 'पोल्ट्री फार्म' ला मराठी शब्द सांगा?
१२. उद्घोषकाच्या अंगी कोणता गुण हवा?
१३. साहित्याची भाषा कशी असते?
१४. 'डुक्करपालन' यासाठी पर्यायी शब्द कोणता?
१५. जाहिरात ही कितवी कला आहे?
१६. मानवजातीला मिळालेले सर्वश्रेष्ठ वरदान कोणते?
१७. संत तुकारामांची गाथा कोणत्या संकेत स्थळावर आहे?
१८. मराठीत पहिले वृत्तपत्र किती साली निघाले?
१९. महाराष्ट्र साहित्य परिषदेचे मुखपत्र कोणते?

२०. कर्नाटक साहित्य परिषदेचे मुखपत्र कोणते?
२१. विदर्भ साहित्य संघाचे मुखपत्र कोणते?
२२. मराठवाडा साहित्य परिषदेचे मुखपत्र कोणते?
२३. आंध्र मराठी साहित्य परिषदेचे मुखपत्र कोणते?
२४. वाचकाला समजले पाहिजे असा निकष कोणत्या माध्यमाला लागू आहे?
२५. अ. भा. मराठी साहित्य महामंडळ यांचे कार्यालय कोठे आहे.
२६. यवतमाळ येथे झालेल्या अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष कोण होते?
२७. दै. सकाळचे संस्थापक व संपादक कोण?
२८. मिळून साऱ्याजणी संस्थापक संपादक कोण?
२९. महिलांविषयक नियतकालिके कोणती ते सांगा.
३०. ISSN चा लॉग फॉर्म काय?
३१. ISBN चा लॉग फॉर्म काय?
३२. IQAC चा लॉग फॉर्म काय?
३३. NAAC चा लॉग फॉर्म काय?
३४. प्राथमिक भाषिक कौशल्ये कोणती?
३५. एखाद्या संस्थेला ६० वर्ष पूर्ण झाल्यानिमित्त काढण्यात येणाऱ्या स्मरणिकेला काय संबोधले जाते?
३६. एखाद्या संस्थेला ५० वर्ष पूर्ण झाल्यानिमित्त काढण्यात येणाऱ्या स्मरणिकेला ..... संबोधले जाते.
३७. .... वर्ष पूर्ण झाल्यानिमित्त होणाऱ्या महोत्सवास अमृतमहोत्सवी वर्ष म्हणतात.
३८. जाहिरातीच्या संहितालेखनाचे प्रमुख घटक कोणते?
३९. जाहिरात निवेदन / घोषणापत्र म्हणजे काय?

४०. इतिवृत्ताचे दोन प्रकार कोणते?
४१. टिप्पणी म्हणजे काय?
४२. मुद्रितशोधकाचे प्रमुख व आद्य कर्तव्य कोणते?
४३. सूत्रसंचालकाकडे कोणते गुण असावेत? ते सांगा
४४. भाषांतर म्हणजे काय?
४५. भाषांतराचे प्रकार कोणते?
४६. ग्रंथपरीक्षण करताना कोणत्या मुद्यांचा विचार करणे गरजेचे असते?
४७. भाषण आणि संभाषण यांतील फरक स्पष्ट करा.
४८. बातमीचे मूल्य घटक कोणकोणते ते लिहा.
४९. 'लिड' मध्ये बातमीचा कोणता भाग सांगितलेला असतो.
५०. बातमीचे सहा 'क' कार कोणते?
५१. लिपी म्हणजे काय?
५२. मराठी लिहिताना कोणती लिपी वापरतात?
५३. स्वरादी म्हणजे काय? कोणाला म्हणतात?
५४. अनुनासिक वर्ण कशास म्हणतात?
५५. 'अक्षर' म्हणजे काय?
५६. 'अनुस्वार' म्हणजे काय?
५७. 'सामान्यरूप' कशास म्हणतात?
५८. अभ्यस्त शब्द म्हणजे काय?
५९. मुलाखत म्हणजे काय?
६०. मुलाखतीचे प्रकार सांगा.
६१. माहितीपत्रक म्हणजे काय?

६२. 'बातमी' म्हणजे काय?
६३. पारिभाषिक संज्ञेचे विशेष स्पष्ट करा.
६४. 'वाङ्मय' ही संज्ञा कशाशी संबंधित आहे?
६५. प्रशासनिक मराठीची परिभाषा भाषा संचालनालयाने प्रकाशित केलेल्या कोणत्या शब्दकोशात उपलब्ध आहे?
६६. ७ दिवसांनी प्रकाशित होणाऱ्या नियतकालिकास ..... म्हणतात.
- १५ दिवसांनी प्रकाशित होणाऱ्या नियतकालिकास ..... म्हणतात.
- १ महिन्याने प्रकाशित होणाऱ्या नियतकालिकास ..... म्हणतात.
- २ महिन्याने प्रकाशित होणाऱ्या नियतकालिकास ..... म्हणतात.
- ३ महिन्याने प्रकाशित होणाऱ्या नियतकालिकास ..... म्हणतात.
- ६ महिन्याने प्रकाशित होणाऱ्या नियतकालिकास ..... म्हणतात.
- १२ महिन्याने प्रकाशित होणाऱ्या नियतकालिकास ..... म्हणतात.
- २ वर्षांने प्रकाशित होणाऱ्या नियतकालिकास ..... म्हणतात.

#### क) Short Notes

१. मुद्रित शोधनाची आवश्यकता
२. दिवाळी अंकांचे वाङ्मयीन कार्य
३. मुलाखतीचे प्रकार
४. अर्जाचे प्रकार
५. शुध्दलेखनाची संकल्पना
६. स्मरणिका संपादनाचे स्वरूप
७. मुलाखतीची पूर्वतयारी
८. प्रशासनिक परिभाषांचे महत्त्व



९. 'वृत्तपत्र' माध्यमातील लेखनाचे स्वरूप वैशिष्ट्ये
१०. संपादनाची कौशल्ये
११. कार्यालयीन मराठी भाषा
१२. शुद्धलेखनाचे ५ नियम
१३. व्यक्तिगत जीवनात भाषेचे स्थान
१४. संवादाची गरज
१५. भाषाविचारातील व्याकरणाचे महत्त्व
१६. व्याकरण व भाषा यांच्या परस्पर संबंधाची पार्श्वभूमी
१७. विभक्तीविचार व सामान्यरूप
१८. शब्दांच्या शक्ती व त्यांची उदाहरणे
१९. जाहिरातीचे स्थान
२०. साहित्यसंस्थांची मुखपत्रे
२१. साहित्य संमेलने योग्य की अयोग्य?
२२. नवोदित लेखकांसाठी दिवाळी अंकांचे महत्त्व
२३. मुलाखतीत प्रश्नसूचीचे स्थान
२४. मुद्रितशोधनाच्या खुणा
२५. संहिता निवडीची आवश्यकता
२६. ग्रंथमांडणी व पुस्तकबांधणीचे महत्त्व

ड) Short Answer questions

१. भाषिक कौशल्याचे उद्देश लिहा.
२. श्रवण तंत्र आत्मसात करताना कोणकोणत्या बाबी ध्यानात ठेवाव्यात?
३. वाचनाचे दोन प्रकार सांगून वाचनाचे फायदे सविस्तर लिहा.

४. साहित्य संस्थाचे वाङ्मयीन कार्य यावर टीप लिहा.
५. वाङ्मयीन नियतकालिके कोणकोणती आहेत? ते सांगून त्यांची १० कार्ये लिहा.
६. वाङ्मयीन अनियतकालिके कोणकोणती आहेत? ते सांगून त्यांची कार्ये लिहा.
७. दिवाळी अंकांचे वाङ्मयीन व्यवहारातील महत्त्व विशद करा.
८. स्मरणिका संपादन करताना घ्यावयाची काळजी विशद करा.
९. साहित्य—संमेलने आणि वाङ्मयीन चळवळी यावर टिपण लिहा.
१०. प्रकाशन संस्था कोणकोणत्या व कोठे आहेत?
११. पुस्तक प्रकाशन करताना पाळावयाच्या नियमांचा परामर्श घ्या.
१२. प्रकाशन व्यवसायात प्रकाशकाने कोणकोणती पथ्ये पाळावीत?
१३. संहिता निवडीचे महत्त्व सविस्तर लिहा.
१४. ग्रंथमांडणी, सजावट, मुखपृष्ठ व मलपृष्ठ व पुस्तकबांधणी यांविषयी थोडक्यात लिहा.
१५. जाहिरात व पुस्तकाचा दर्जा याची सांगड कशी घालाल?
१६. पुस्तक प्रकाशन व प्रकाशन संस्था यामध्ये जाहिरातीचे स्थान स्पष्ट करा.
१७. प्रकाशन व्यवसाय, जाहिरात आणि वितरण यासंबंधी आपले निरीक्षण मांडा.
१८. शुध्दलेखनाची आवश्यकता विशद करा.
१९. शुध्दलेखनाचे अनुस्वार विषयक नियम लिहा.
२०. शुध्दलेखनाचे ऱ्हस्व—दीर्घविषयक नियम सोदाहरण लिहा.
२१. मुद्रित शोधनाची आवश्यकता स्पष्ट करा.
२२. शुध्दलेखन व मुद्रित शोधन यातील साम्य भेद स्पष्ट करा.
२३. मुद्रितशोधनाच्या १० खुणा, चिन्हे आणि त्यांचा वापर याविषयी लिहा.
२४. मुलाखतीचे स्वरूप तंत्र व कौशल्ये विशद करा
२५. मुलाखतीची प्रश्नसूची कशी तयार कराल?

२६. माध्यमनिहाय मुलाखतीचे स्वरूप सोदाहरण लिहा.
२७. विषयनिहाय मुलाखतीचे स्वरूप सोदाहरण लिहा.
२८. पत्रलेखनाचे विविध प्रकार सांगा.
२९. अर्जाचे विविध प्रकार सांगा.
३०. प्रशासनिक पत्रव्यवहारात अधिव्याख्याता पदासाठी निवड झालेल्या उमेदवारास पत्र लिहा.
३१. कविसंमेलनाची निवेदनसंहिता आकाशवाणीसाठी तयार करा.
३२. एखाद्या प्रथितयश साहित्यिकाच्या मुलाखतीचे प्रारूप तयार करा.
३३. तुमच्या परिसरातील लघुउद्योजकाची दूरदर्शनसाठी मुलाखत घ्या.
३४. दै. सकाळ वृत्तपत्र कार्यालयाला भेट द्यायची आहे — त्यासाठीचा परवानगी पत्राचा नमुना तयार करा.
३५. तुमच्या परिसरातील भाजीविक्रेता किंवा फळविक्रेता यांची वृत्तपत्रासाठी मुलाखत घ्या.

### इ) Long Answer questions

१. मुद्रितशोधन म्हणजे काय ते सांगून मुद्रितशोधनाची आवश्यकता व महत्त्व सविस्तर लिहा.
२. महाराष्ट्रातील साहित्यसंस्था व त्यांच्या मुखपत्रांचा परिचय करून द्या.
३. नियतकालिक म्हणजे काय? नियतकालिकांचे संपादन कसे करतात ते विशद करा.
४. दिलेला उतारा शुध्दलेखननियमानुसार दुरूस्त करून लिहा.
५. मुलाखत म्हणजे काय? हे सांगून मुलाखतीचे तंत्र व कौशल्ये स्पष्ट करा.
६. आदर्श नगरसेवक पुरस्कार मिळालेल्या नगरसेवकाची दूरदर्शनसाठी मुलाखत घ्या.
७. अर्जाचे स्वरूप व प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.
८. तुमच्या परिसरातील अस्वच्छतेबाबत नगरपालिकेकडे अर्ज करा.
९. विविध साहित्यसंस्था व त्यांचे वाङ्मयीन कार्य यांचा परिचय करून द्या.
१०. दिलेला उतारा उत्तरपत्रिकेत जसाचा तसा लिहून खुणांच्या सहाय्याने मुद्रितशोधन करा.

११. तुमच्या परिसरातील प्रसिध्द लेखकाची मुलाखत वृत्तपत्रासाठी लिहा.
१२. शुध्दलेखनाची संकल्पना स्पष्ट करून शुध्दलेखनाची आवश्यकता का आहे, ते सांगा.
१३. दिलेला उतारा पुन्हा लिहून लेखन नियमांनुसार मुद्रितशोधन करा.
१४. महाराष्ट्रातील विविध संस्थांचे वाङ्मयीन कार्य सांगा.
१५. ग्रंथाची मांडणी, सजावट, जाहिरात, वितरण इ. बाबींची सविस्तर माहिती लिहा.
१६. मुलाखतीची व्याख्या लिहा व मुलाखतीचे माध्यमानुसार असणारे वेगळेपण स्पष्ट करा.
१७. निर्मल ग्राम पुरस्कार मिळालेल्या सरपंचाची वृत्तपत्रासाठी मुलाखत घ्या.
१८. दुरदर्शन वरील मुलाखतीची पूर्वतयारी कशी कराल? सोदाहरण लिहा.
१९. मुलाखत म्हणजे काय? ते सांगून माध्यमनिहाय मुलाखतीचे स्वरूप सोदाहरण स्पष्ट करा.
२०. स्मरणिका संपादनातील महत्त्वाच्या गोष्टी कोणत्या ते सांगून संपादनाच्या विविध पध्दतींविषयी लिहा.
२१. मुलाखतीचे प्रकार सांगून प्रश्नसूचीचे महत्त्व विशद करा.
२२. तुमच्या परिसरातील वृत्तपत्र कार्यालयास भेट देऊन संपादकाची मुलाखत घ्या.
२३. आकाशवाणीची कार्यप्रणाली कशी चालते तुमच्या शब्दात मांडा.
२४. प्रसिध्द प्रकाशन संस्थेच्या प्रकाशकाची मुलाखत घ्या.